

Mandela i De Klerk han mort l'apartheid'

L'apartheid ha mort, titulaven molts diaris sud-africans el 2 de febrer, un dia després que el president Frederik de Klerk anunciés la propera eliminació de les lleis sobre la terra, l'hàbitat i la classificació de l'ignominios règim de segregació racial. De Klerk ha confirmat la seva valentia política, malgrat que, com ha recordat Nelson Mandela, l'apartheid continuarà existint mentre els negres no puguin votar. L'abolició de la llei sobre la Classificació Racial, que separava els nens sud-africans en naixer segons el color de la pell, sentència l'apartheid a mort. A partir d'ara, com ha dit el braç dret de De Klerk, el ministre Gerrit Viljoen, ja no hi haurà més sud-africans blancs, asiàtics, mestissos i negres; tots seran sud-africans. Fins que arribi la mort de l'apartheid, però, passarà temps i és més que probable que hi hagi més violència. Les negociacions entre el Congrés Nacional Africà (CNA) i el Govern per pactar la redacció d'una nova constitució s'intueixen difícils. No pels protagonistes, que han donat signes de moderació durant aquest any de transició —des del discurs de De Klerk, el 2 de febrer de 1990, i l'alliberament de Mandela nou dies després—, sinó per la radicalització dels blancs contraris a cedir privilegis i dels negres que volen anar més ràpids en les reformes o, com Garsha Buthlezi, que s'ha quedat al marge del procés.

Els responsables directes de la propera defunció de la segregació han estat dos polítics pragmàtics: De Klerk i Mandela. El president, un advocat en la rígida tradició afrikaner, ha sabut convèncer el Partit Nacional (PN, en el poder des de 1948) que Sud-àfrica no té cap futur si continua practicant la segregació racial.

Ha comprès que és millor compartir el poder que suïcidar-se en una resistència d'incerts resultats. Occident, valedor moral del règim de l'apartheid des de la se-

va creació (1948) fins fa pocs anys, no està disposat a donar suport a un govern que humilia la majoria de la població perquè es comprometen les seves relacions amb els països subdesenvolupats i es danya la seva imatge de defensora dels drets humans. En una Europa i uns Estats Units que estan condemnats a ser mestissos, no es podia seguir fent costat a un règim basat en la puresa racial. I més quan l'enfonsament del bloc soviètic ha deixat sense sentit l'enfrontament Est-Oest. Sud-àfrica es confirma com una potència regional, amb la qual volen entendre's

els països de l'Àfrica meridional que fa només uns anys, com Angola i Moçambic, la combatien.

Mandela, l'indomable, representant un adjectiu d'una biografia escrita per un francès, ha demostrat saviesa, honradesa i habilitat política. Els 27 anys de presó li han castigat el cos però no l'ànima. Sortí de la presó Victor Verster de Paarl (el Cap) sense humiliar-se, amb el cap molt alt. De Klerk havia comprès ben ràpid que aquest líder brillant podia ajudar-lo a desfer l'apartheid. Després, pràcticament han caminat sempre junts, amb les lògiques discrepàncies entre un carceller reconvertit i el seu ex-pres. Mandela ha calmat els ànims dels sectors durs del Congrés Nacional Africà, especialment de Chris Hani, defensor de la continuïtat de la lluita armada, i dels militants radicals dels suburbis, els temuts camarades, que diuen que les reformes no s'han traduït en una millora del nivell de vida dels negres. No deixen de tenir raó, però tant Mandela com De Klerk han apostat per una sortida pacífica a la crisi per arribar a una democràcia parlamentària liberal. Mandela ha descartat la revolució perquè la considera traumàtica i utòpica.

Antoni Castel